

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 1151

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO-AUGSBURSKI
OB. KOŚCIÓŁ METODYSTYCZNY

2. Czas powstania

poł. XIV, XVII,
XIX w

3. Miejscowość

DĄBRÓWNO

4. Adres

DĄBRÓWNO

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo olsztyńskie

gmina Dąbrówno

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Liliopolis, Ylienburg, Gilgenburg

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo olsztyńskie
powiat Ostróda

8. Właściciel i jego adres

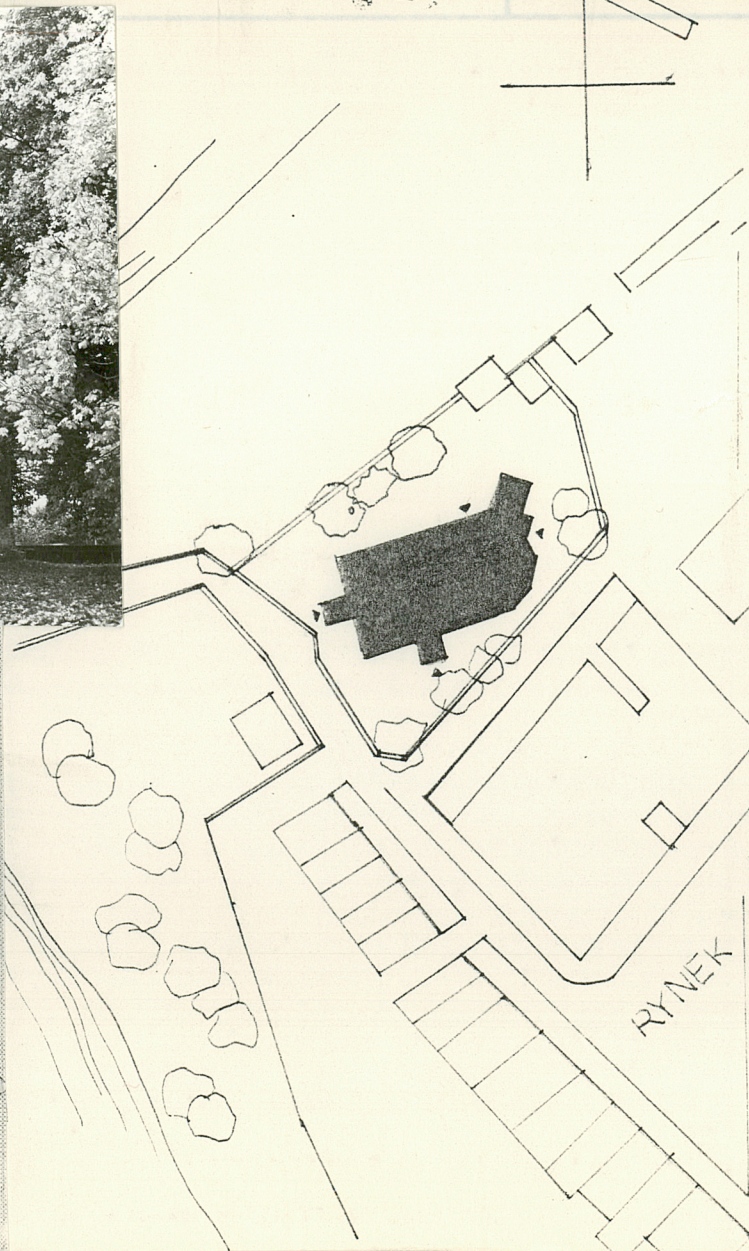
Parafia Kościoła Metodystycznego
w Ostródzie

9. Użytkownik i jego adres

Parafia Kościoła Metodystycznego
w Dąbrównie

10. Rejestr zabytków

Nr 93 (117) data 31 08 1968

Kościół usytuowany na zach od rynku, nieorientowany, położony na osi pñ. 4 pdn. otoczony murem kamiennie-ceglanym. Od pdn-zach. otoczony miejskim murem obronnym. Na murze posadowiona wolnostojąca dzwonnica. Od pñ. do prezbiterium dobudowana kaplica grobowa. Kościół murowany z cegły, na podmurówce z kamienia polnego, obustronnie otynkowany. Posadzka w kościele z kwadratowych płyt terrakoty pod ławkami deski. Nad nawami bocznymi drewniane empory na sześciu słupach, empora organowa na czterech słupach. Kościół pokryty stropem deskowym nad nawą główną płaski polichromowany o ukośnych bokach, podparty słupami empor. Nad emporami strop płaski deskowy. Nad prezbiterium strop płaski deskowy o ukośnych bokach bez polichromii. Empora dostępna ze schodów zabiegowych we wschodniej części naw bocznych i ze schodów jednobiegowych umieszczonych w grubości muru ściany zach. Zakrystia od pñ-zach, przykryta sklepieniem krzyżowym, czterodzielnym o gruszkowym profilu żeber, spływającym na wsporniki. Zworniki sklepienia okrągłe-skute. Kaplica grobowa sklepiona kolebką. Wieża dachowa nad nawą główną wieszarowo-rozporowa ze stolcem głównym do którego podwieszony jest strop nawy głównej. Nad prezbiterium wieża krokwiowo-jętkowa ze stropem podwieszonym do konstrukcji wieszarowo-rozporowej. Nad kaplicą wieża dachowa krokwiowa ze skrzyżowanymi ściągami. Stalarka okienna drewniana krosnowo-ościeżnicowa ze szczeblinami w ołoiu. Drzwi zewnętrzne o konstrukcji ramowej opierzonej deskami, nadproże półokrągłe z promieniastym układem szczeblin. Drzwi wewnętrzne: do zakrystii-jedno-skrzydłowe, ostrołukowe, opierzone deskami, zdobione ornamentem w formie akantu, zawiasy pasowe, zamek skrzynkowy kowalski. Drzwi do kaplicy: deskowe, listwa przymykowa ozdobnie profilowana. Drzwi zewnętrzne: do loży dwuskrzydłowe, obramione portalem kamiennym o łuku półokrągłym, otwory okienne ostrołukowe, rozglifione do wnętrza, w prezbiterium gify różnicowane. Kościół wzniesiony na rzucie wydłużonego prostokąta z prezbiterium zamkniętym pięciobocznie na zewnątrz opiętym skarpami-trójkątnymi. Nad nawami bocznymi i nad wejściem zach. empory. Przy ścianie pñ-zach. zakrystia nad nią loża, przyścianie pdn. i zach. kruchty. Na pñ. od prezbiterium kaplica na rzucie zbliżonym do kwadratu, połączona korytarzem z prezbiterium, dostępna także z zewnątrz. Do ściany wsch. prezbiterium dostawiona przybudówka, mieszcząca klatkę schodową, która prowadzi do loży nad zakrystią. Bryła - pseudobazylika, nawy i prezbiterium kryte wspólnym dwuspadowym dachem, nawa środkowa oświetlona przez nawy boczne, nad zakrystią loża otwarta do prezbiterium. Fasada zach. zwieńczona szczytem wysuniętym ponad korpus kościoła. Kaplica jednokondygnacyjowa, kryta dachem dwuspadowym, klatka schodowa do loży kryta dachem pulpitowym. Elewacje zewnętrzne otynkowane. Otwory okienne ostrołukowe, wzdłuż naw z cegły fabrycznej, zwieńczone sterczynami. Prezbiterium opięte skarpami, cokół wydzielony pokryty zaprawą z dużą domieszką cementu. Okna ostrołukowe, na równi z licem ściany. Nad ołtarzem okno z witrażem. Fasada zach. zakończona wydatnym szczytem uskokowym ze sterczynami. Wzdłuż naw i prezbiterium gzyms wieńczący z cegły ząbkowy. Elewacja loży dwuosiowa z trójkątnym szczytem ze sterczynami na narożach. Elewacja kaplicy z

Miasto położone na przesmyku między jeziorami Dąbrowa Wielka i Dąbrowa Mała, na pdn. pograniczu Mazur i Mazowsza. 1326-miasto lokowane przez krzyżaków na planie zbliżonym do czworokąta, otoczone kamiennymi murami z basztami otwartymi od wewnątrz dwiema bramami. Fortyfikacje miejskie wzmacniała od pdn. fosa od pñ rzeczka łącząca oba jeziora. 1350-w pñ zach. narożniku założenia budowa kościoła parafialnego. 1410-1520 miasto i kościół wielokrotnie niszczone podczas wojen krzyżackich Wg. Długosza w kościele schroniła się ludność w czasie pożaru i niszczenia miasta przez Polaków w 1410r. W 1579 roku z wizytacji kościoła, "kościół bez dachu, mury w bardzo złym stanie, stare mury należy odbudować". 1600- wzniesiono kościół wykorzystując stare mury-jednonawowy z pięciobocznie zamkniętym prezbiterium, ze starej budowli zachowała się od pñ. zakrystia kryta sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Z tego czasu pochodzi polichromia płaskiego o ukośnych bokach, drewnianego stropu w nawie i nad prezbiterium, co potwierdza napis Fundata 1600" w przek. arch. 1697-budowa kaplicy przykościelnej-mauzoleum rodziny Finckensteinów. Na przełomie XVII i XVIII w-ludność miasta powiększyła się dwukrotnie-wystąpiła potrzeba rozbudowy kościoła. 1724r-do nawy głównej, dobudowano nawy boczne w których pobudowano empory. Nad zakrystią wybudowano lożę Finckensteinów, 1725-kościół otrzymał ołtarz dzieło Joachima Kapitzkiego. 1842-1896, prace remontowe w kościele, budowa szczytu zach. i empory nowej

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne sakralne	17. Użytkowanie obecne sakralne
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja - brak informacji o w.w pracach		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) 15.VIII.1991-ogólny stan zachowania obiektu zły, zawilgocenie ścian zewnętrznych, widoczne odspojenia narożników i części budowli. Wszelkie ubytki w murach wynikają z ubytków w pokryciu dachu. Brak odprowadzenia wód opadowych, brak dachówek nieszczelne pokrycie dachu spowodowały liczne zawilgocenia ścian i doprowadziły do przegnicia w wielu miejscach więźby dachowej oraz pogorszyły stan zachowania polichromowanego stropu.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie Obiekt zaniedbany wymaga pilnego przeprowadzenia gruntownych prac remontowo-konserwatorskich. Najpilniejsze prace należy przeprowadzić przy zabezpieczeniu pokrycia dachu, wymianie przegniłej konstrukcji więźby dachowej, zabezpieczenia polichromowanego stropu.	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

-Archiwum Państwowe w Olsztynie -Prowincjonalny Konserwator Zabytków -XLII-9)10 5 XLII, DA XXXVIII 6-14

22. Biblioteka

- Boetticher Adolf - Die Bau und Kunstdenkmaler der Provinz Ostpreussen. TIII Oberland s22
- Boetticher Adolf - Die Bau und Kunstdenkmaller Nacht-rage 1898 s43
- Chodkowska w.- Badania Architektoniczne Kościoła Metodystycznego w Dąbrównie
Urząd Gminy w Dąbrównie

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

- Giese -panorama miasta z 1826 r repr.A.Boetticher tamże str.117
- kościół i otaczająca go zabudowa z końca XIX w w (WAP Olsztyn PKZ XLII(ost)5
- komplet zdjęć z przeprowadzonych badań architektonicznych, czerwiec-wrzesień 1991 wyk.W.Chodkowska

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst.....mgr Wiesława Chodkowska 15.X.1991r

imię, nazwisko, data, podpis

mgr Wiesława Chodkowska

plany, rysunki

imię, nazwisko, data, podpis

mgr Wiesława Chodkowska

zdjęcia fotogr.

imię, nazwisko, data, podpis

PSOZ Olsztyn

miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładka pkt 13 i fot.

1. Miejscowość Dąbrówno	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Kościół Metodystyczny	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) Fot.1-drzwi prowadzące do lo- pkt.13.ży.fot.2-nawa boczna pdn.Fot.3-fasada zachodnia.
----------------------------	---	--

-z lizenami na krawędziach bocznych, tynk groszkowy, na lizenach tynk gładki. Pod okapem dachu uskokowy gzyms z ćwierćwałków przechodzący w narożach w sterczyny. Okna w kaplicy prostokątne. Wnętrze kościoła trójnawowe, nad nawami bocznymi i w części chóru drewniane, empory w kolorze brązu przekłamanego czerwienią, wsparte na słupach. Słupy sfazowane na krawędziach, końcówki belek dźwigających empory profilowane w ćwierćwałek, balustrady empor ramowo-płycinowe. Nad nawą środkową płaski strop polichromowany przedstawia: na tle suchego akantu sceny centralne: "Obrzezanie, Chrzczenie Baranka, Ostatnia Wieczerza, Tarcza po środku z napisem gotyckim: "Jezus Chrystus wczoraj i dziś, taki sam wiecznie". W narożu napis-Renow. 1896" ad zakrystią, w prezbiterium łoża drewniana, trójboczna, zwieńczona herbem. W prezbiterium pięć płyt epitafijnych z marmuru wmurowanych w podłogę i ściany. Ołtarz główny kolumnowy z amboną po środku, w zwieńczeniu gloria datowana 1726. Konfesjonał obok ołtarza z ozdobną kratownicą w formie mięsistego akantu- datowany na 1730 rok. Prezbiterium wieńczy napis w języku niemieckim. Na ścianach ślady polichromii. Dachy dwuspadowe pokryte dachówką holenderką. Instalacje: we wnętrzu instalacje elektryczne.

Wkładkę założył: W. Chodkowska
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Olsztyn

